

O PERSONALITATE MARCANTĂ A DORNELOR: PETRU ȚARANU (26 MAI 1934 – 26 MAI 2015)

Eine hervorragende Persönlichkeit der Dornaer Region: Petru Țaranu (26. Mai 1934 – 26. Mai 2015)

(Zusammenfassung)*

Petru Țaranu (26. Mai 1934 – 26. Mai 2015) wird in der Erinnerung der

Dornaer Bevölkerung mit seinen Taten und Schriften für immer bleiben. Er beendete das Lzyeum in Dorna Watra (Abendkurse) und dann die Fakultät für ökonomische Wissenschaften an der „Al. I. Cuza“- Universität Jassy. 1981 promovierte er mit der

Doktorarbeit *Considerații cu privire la utilizarea forței de muncă în ramura minieră*

[Betrachtungen zur Benutzung der Arbeitskraft im Bergbauwesen]. Er war Bürgermeister der Städte Gurahumora (1972–1983) und Dorna Watra (1983–1986, 1992–1996). Gleichzeitig hatte er eine rege publizistische, literarische und wissenschaftliche Tätigkeit, indem er mit verschiedenen bekannten Zeitungen und Zeitschriften zusammenarbeitete. Den Einwohnern der Stadt Dorna Watra überliess er eine wertvolle geistige Erbe: eine komplexe und monumentale Monographie in fünf Bänden (ersch. zwischen 1995 und 2002) mit dem Titel *Memoria Dornelor*. Dieses Werk bestätigte ihn als Historiker, Erzähler, Folkloresammler und Memoirenschreiber. Zwei Bände sind dem Folklore gewidmet, der dritte den bedeutenden Persönlichkeiten aus der Dornaer Region, ein anderer Band präsentiert die Geschichte und Entwicklung des Badeortes Dorna und der fünfte, *Repere istorice*, behandelt die Geschichte der Region und der Stadt selbst. Die Monographie ist ein Beispiel, wie man eine in mehreren Hinsichten einzigartige Gegend interdisziplinär behandelt werden kann.

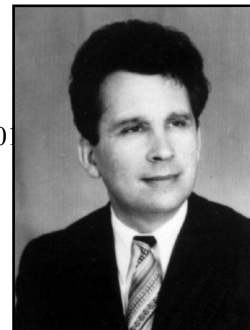
Petru Țaranu war Mitglied des Schriftstellerverbands der Republik Moldau, der

Gesellschaft der Bukowiner Schriftsteller und Gründungsmitglied des Schriftsteller- und Künstlerverbands der Dornaer Region. Es wurden ihm mehrere Literaturpreise verliehen.

Schlüsselwörter und -ausdrücke: Petru Țaranu, Politiker, Publizist, Historiker, Forscher, Folkloresammler, Memoirenschreiber, *Memoria Dornelor*.

* Traducere: Ștefănița-Mihaela Ungureanu.

Analele Bucovinei, XXII, 2 (45), p. 697–701, Rădăuți-București, 20

Petru Țaranu este un nume de care se leagă numeroase progrese în viața dorenilor și o luminoasă imagine spirituală a locurilor. Printr-o coincidență tristă, a trecut în veșnicie la 26 mai 2015, în ziua în care împlinea 81 de ani.

Petru Țaranu s-a născut în 1934 din părinții Neculai și Ioana, în satul Liniște, comuna Șaru Dornei, un loc dăruit cu frumusețe și atmosferă patriarhală, care oferă pace sufletească și de care nu s-a desprins niciodată. Și-a petrecut copilăria în acest loc mirific, a trăit, în acei ani, durerea pierderii tatălui pe front. A absolvit școala primară în 1948, în comuna natală și a fost nevoit să-și întrerupă studiile pentru a-și ajuta familia, din postura de muncitor la Mina de mangan Dealu Rusului (rămăsese singurul bărbat din familie). Setea de cunoaștere s-a concretizat prin studiile liceale, între anii 1959 și 1963 urmând, la învățământ seral, cursurile Liceului din Vatra Dornei. După ce surorile mai mici și-au făcut un rost în viață, a urmat cursurile Facultății de Științe Economice a Universității „Al. I. Cuza” din Iași, pe care a absolvit-o în 1970.

Și-a susținut doctoratul în anul 1981, în cadrul Academiei de Științe Sociale și Politice din București, cu teza *Considerații cu privire la utilizarea forței de muncă în ramura minieră*.

În anii 1970–1971 a fost șef al Compartimentului de organizare științifică a producției și a muncii, la Întreprinderea Minieră Suceava.

Între anii 1972 și 1983 a fost primar al orașului Gura Humorului. Om al inițiativei și al faptei, primarul Petru Țaranu a cercetat potențialul balneo-turistic al zonei Humor, a înființat Parcul Dendrologic „Lunca Moldovei”, a cooperat cu Inspectia Geologică de Stat București în descoperirea unui zăcământ de apă termală la Gura Humorului. Ca gazdă a unor importante personalități internaționale aflate în vizită la Mănăstirea Voroneț și împrejurimi – împăratul Iranului, șahinșahul Mohammad Reza Pahlavi Aryamehr și împărăteasa Farah, regele Baudouin al Belgiei, regina Juliana a Olandei, președintele Franței Jacques Chirac ș. a.), – a evidențiat potențialul turistic al zonei. Humoreni îi amintesc cu respect de buna gospodărire a orașului în acea perioadă.

La 25 noiembrie 1983, Petru Țaranu a devenit primar al orașului Vatra Dornei, într-un prim mandat până în 1986, postură ce i-a permis să contribuie din plin la revigorarea vieții economice și spirituale a orașului și a zonei natale. De activitatea primarului Petru Țaranu se leagă numeroase fapte de progres, care au schimbat înfățișarea orașului. Spre ilustrare, amintim câteva dintre acestea: restaurarea, după planurile originale de la sfârșitul secolului al XIX-lea, a Sălii de Festivități a Primăriei (edificiu ridicat în anul 1897, în timpul vrednicului înaintaș Vasile Deac), cunoscută drept Sala Oglinzilor, restaurarea Monumentului Eroilor din parcul Primăriei, reamenajarea Cimitirului Eroilor din pădurea Miriștii, îndiguirea râului Dorna în stațiune, renovarea clădirii Cazinoului Balnear și a Palatului Național Român (azi sediul Bibliotecii Municipale „G. T. Kirileanu”),

construirea unei stații de epurare a apelor uzate, inaugurarea unei pârtii de schi pe Dealu Negru (cu sprijinul său, sporturile de iarnă au cunoscut o puternică dezvoltare, orașul fiind numit „Capitala sportului alb”), amenajarea peronului Gării Vatra Dornei Băi, lărgirea podului peste râul Dorna, sistematizarea și modernizarea unui număr de străzi, modernizarea stadionului. Prin grija sa, au primit haină exterioară nouă clădiri importante, precum Casa Vladimir, Palatul Telefoanelor, Policlinica Orășenească, Poșta.

Conștient de rolul culturii în viața unei comunități, el însuși un distins om de cultură, s-a remarcat prin realizări și în acest domeniu. A inițiat și înființat Muzeul Etnografic (în clădirea Primăriei), a sprijinit activitatea formațiilor artistice din cadrul Casei de Cultură și a Clubului Copiilor și Elevilor (fostă Casă a Pionierilor) care s-au remarcat prin obținerea de locuri I la concursuri și festivaluri naționale, dar și internaționale. A înființat Salonul Oamenilor de Seamă Dorneni și Fondul documentar din cadrul Bibliotecii orășenești. Orașul a fost vizitat, în această perioadă, de delegații străine, de un grup de scriitori conduși de președintele Uniunii Scriitorilor din România, de cosmonautul Dumitru Prunariu ș.a.

Datorită realizărilor și calităților sale umane, dornenii l-au reales în funcția de primar în mandatul 1992–1996. Inițiativele sale din această perioadă, mai dificilă, din multe puncte de vedere, s-au concretizat în noi reușite, precum reamenajarea Sălii Oglinzilor, o altă renovare a clădirii bibliotecii, îmbunătățiri aduse aspectului Cimitirului Eroilor, asfaltarea zonei centrale a orașului și reabilitarea a peste 10 străzi.

În anul 1994, Petru Țaranu a inițiat și organizat, în condiții deosebite (cu participarea Î.P.S. Bartolomeu Anania), *Centenarul Ion Luca*, prilej cu care a fost amenajată o Sală memorială la Biblioteca Municipală, cu sprijinul cercetătorului Nicolae Cârlan.

Pentru activitatea sa meritorie, Petru Țaranu a fost distins cu diverse ordine și medalii: Ordinul „Muncii” (1968), Ordinul „Steaua României” (1974), Medalia „Muncii” (1959), Medalia „Tudor Vladimirescu” (1979).

Activitatea edilului Petru Țaranu a fost dublată, cu aceeași fervoare, de o activitate publicistică, de cercetare științifică și literară.

A debutat publicistic în anul 1959, în ziarul „Zori noi” din Suceava. Toate demersurile sale s-au axat pe popularizarea zonei natale, a frumuseții naturale și a spiritualității acesteia.

În anul 1989 a colaborat la editarea unui album Vatra Dornei. A cercetat și a publicat studii științifice privind resursele umane în domeniul mineritului, dar și lucrări din domeniul toponimiei, antroponimiei, istoriei și civilizației autohtone. Este autorul a circa 50 de studii cu profil literar, publicate în reviste de prestigiu, precum: „Cronica” și „Neamul românesc” (Iași), „Tribuna” (Cluj), „Astra” (Brașov), „Almanah turistic” (București), „Ateneu” (Bacău), în „Limba română”, „Caiete de cultură”, „Glasul națiunii”, „Viața satului”, „Moldova suverană”, „Literatură și artă” (Chișinău) și în ziarul dornean „Sentinela”.

Activitatea științifică și literară a generat elogioase referințe critice semnate de Aurel Leon, Mihai Stoian, Valentin Hossu-Longin, George Bălăiță, Areta Șandru, Mircea Motrici, Doina Cernica, Cornelia-Maria Savu, Nicolae Cârlan, Leo Butnaru, Alexandru Bantș, Adrian-Dinu Rachieru și mulți alții, publicate în revistele în care a semnat Petru Țaranu, dar și în „Luceafărul”, „România pitorească”, „Glasul Bucovinei”, „Zori noi” („Crai nou”).

Un portret cald și elogios îi realizează academicianul Mihai Cimpoi în volumul *Oameni de seamă*, ediția a II-a, Editura Țara Fagilor, 1998, p. 414–416, volum ce face parte din ampla monografie dedicată de Petru Țaranu, Țării Dornelor. Personalitatea lui Petru Țaranu este conturată obiectiv și sintetic în *Enciclopedia Bucovinei*, vol. II, Iași, Princeps Edit, 2004, p. 529–530, autor Emil Satco și, mai detaliat, în *Școala Șaru Dornei – Repere istorice*, Suceava, Tipografia ROF S.A., 2003, p. 184–191, autori Nichita Adăniloie și Petru Țaranu.

Distinsul istoric prof. univ. dr. Mihai Iacobescu semnează prefețele la patru dintre cele cinci volume ale monumentalei monografii intitulată *Memoria Dornelor*, lucrare care-l impune pe Petru Țaranu ca istoric, cronicar, culegător de folclor, memorialist, care „ar vrea să exploreze și să illustreze toate strădaniile din zona sa natală, spre a lăsa copiilor și nepoților drept testament, o veritabilă enciclopedie a Țării Dornelor” (Mihai Iacobescu, *Cuvânt-înainte* la vol. IV, 2000). Primul volum, o antologie-document de folclor, a apărut la Tipografia Centrală din Chișinău, în 1995, având girul academicianului Mihai Cimpoi. Acest volum cuprinde texte care ilustrează ciclurile vieții: nașterea, căsătoria, moartea și o multitudine de texte de referință pentru alte specii și subspecii ale genurilor folclorice, care validează geniul creator al oamenilor locului.

Volumul *Oameni de seamă* cuprinde peste o sută de medalioane, fotografii, texte închinare unor personalități din zona dornelor, care au activat și mai activează încă în diverse domenii de activitate. O foarte bine documentată istorie a stațiunii balneoclimaterice Vatra Dornei, a începuturilor și a devenirii sale în timp, determinantă pentru însăși istoria localității face obiectul volumului al III-lea al monografiei, apărut la Editura Biblioteca Bucovinei, în 1999. Cu volumul al IV-lea, Petru Țaranu se întoarce la folclor, adăugând *Noi date și precizări cu privire la unele practici comunitare din aria teritorială a Dornelor și Dansuri de societate, romanțe, textieri și compozitori*, după cum autorul a structurat materialul cules. Prin aceste culegeri se aduce un omagiu interpreților de muzică populară din zonă, membrilor ansamblurilor și formațiilor artistice care s-au dovedit vrednici păstrători de valori spirituale. Volumul al V-lea, *Repere istorice*, apărut tot la Suceava, în Editura Biblioteca Bucovinei, în 2002, completează atestările documentare despre acest ținut cu surse memoriale păstrate pe cale orală sau selectate din cronici considerate de mai puțină importanță: condici parohiale sau școlare, cărți ale primarilor, arhive personale. Se realizează, astfel, o imagine mult mai nuanțată a ținutului Dornelor, se elucidează aspecte privitoare la evoluția așezărilor dornene, începând cu secolul al XVIII-lea.

În integralitatea sa, *Memoria Dornelor* e o zestre spirituală pe care autorul o lasă urmașilor, un model de abordare și tratare interdisciplinară a unei zone unice din multe puncte de vedere.

Activitatea științifică și literară a distinsului nostru concitadin i-a adus recunoașteri pe măsură. A fost cooptat în Uniunea Scriitorilor din Republica Moldova (1995), în Societatea Scriitorilor Bucovineni (1998), în Asociația Cultul Eroilor, a fost membru fondator al Asociației Scriitorilor și Artiștilor din Țara Dornelor (2001), a primit premii din partea Fundației Culturale a Bucovinei și a Societății Scriitorilor Bucovineni.

Lucrările sale monografice, bază solidă pentru scrierile ulterioare despre zonă, precum și exemplul său de muncă și de dăruire pentru comunitate, pentru salvarea de la uitare a valorilor de patrimoniu național îl vor păstra mereu, credem noi, în conștiința dornenilor.

Paraschiva Abutnăriței